

مخبر

اهموتی ، اجتماعی ، فلسفی ، تاریخی ، ادبی مجموعہ دور
شبیڈیک آیدہ بر لفر اولنور

مندرجات

- اسلام تاریخی • حسین جاہد بکک ترجمہ ابتدکی تاریخ اسلام حقندہ انتقاد • یوسف ضیا
- ایران ماصالی . . . . . قریب حسین
- چولده برسجدہ . . . . . سمیر جمال آردہ نورس
- ایران ادبیاتندن نمونہ لر • سعدینک طیباتندن • نورالدین
- آنادولوده برکایت . . . . . م. شرف
- شیخ شامل . . . . . حمزه
- جانی آلتده بر فیلسوف • امیل سووستر • عبدالحی هاری
- بونسخده شیخ شاملک بر رسمی وارد . •

صافی : ۲۵

پیشینه

سنه : ۲

۱ کانون تانی ۱۳۴۱

آنادولوده برکایت

سومنه یانار داغلمر وزلزله لر

ایکی، اوچ آی اول شدید یهر صارصینتیلریله او وکویلری خراب اولان ارضرومیلر بودفعه دها مدهش ، فجیع وقایعه قارشولاشدیلر : غزته لرك ویردکاری خبرله کوره ارضرومک دوت قضا سنده صاعلام کوی قالمش کبی در . بالخاصه زلزله نك اُك چوق قهرینه اوغرایان پاسینلر وملحقاتی اولمشدر . انقراض آلتنده قاهره اولنلرك صایسی ۳۱۰ نه بالغ اولیور . [۱]

« ارضرومک آنباری پاسینلر ، باغچه سی پورتوم قضالیدر » دییه بر سوز واردرکه بوغدای آریه کبی مواد غدائیة نك پاسینلرده مبدولاً یتشدیکنه تلمیحدر . ایشته حوالینک بویله فیاض بر یرینی حرکت ارض تخریب ، خاک ایله یکسان ایتری .

فی الحقیقه پاسینلر الشکرد اوواسندن صوکره قوه انباتیهجه ایکنجی درجه ده کلیر . بیک کول داغلرندن کلن آراس چاییله (پاسینلر چایی) جوار داغلردن طوپلانان حسن قلعه چایی اووانک اورته سندن آقار و اووا بووادی بویجه اوزار . ایکی قسمة آریلور : غربده قالان قسمنه حسن قلعه اووواسی دینور . طولاً ۷۰ عرضاً ۸-۱۲ کیلومتره وسعتنده ۱۶۰۰-۱۸۰۰ متره ارتفاعنده در .

ارضرومدن قارص ، دلی بابا بوغازی واسطه سیله - وان ، بایزید حوالیسینه کیدن مهم تجاری وسوق الجیشی جاده لر پاسینلر اووا - وادی طریق طبیعیسندن کچر . پاسینلر اوواسنده حسن قلعه

[۱] حسن قلعه حرکت ارضنک احصائیاتی : [صوک تلغراف غزته سنده ارضروم مبعوثی رشدی پاشانک نشر ایدیلان قیوداتی ۱۲ حزیران ۳۴۰]

پاسینلرده تماماً خراب اولمش ۳۴۶۳ خانه قسماً خراب اولمش ۱۳۱۲ خانه واردر . وفات ایدن ۲۱۰ نفوس تلف اولان حیوانات ۵۳۹ ، بو زلزله دن آچیقده قالانلر ایسه ، ۱۵۳ ، ۳۱ نفوس ، آچیقده قالانلر حیوانلر ایسه ، ۵۸،۲۰ قدردر . زلزله نك (شارمانی) جبهه سنده کی ضایعاتی تماماً خراب ۲۷۳ ، قسماً ییقلمش ۹۲۷ خانه ، آچیقده قالان ۳۲۰۰ حیوان ... حسن قلعه ده ۱۸۰۰ سنه لک بر قلعه نك برجلری خراب اولدیغی کبی ، سکز یوز سنه لک چوبان کوپریسنگ بر آیانی ییقلمشدر . زلزله بی حالت بک اوچ منطقه یه آیرییور ، پاسینلر ، خنس ، نارمان قضالری .. زلزله نك مرکز ثقلتی پاسینلرک خراسان ناحیه سیدر . فاجه نك اک قوزقونج طرفی ده ولی بابا بوغازنده اولمشدر . دوزاووا ایچنده بردنبره یوزمتره ارتفاعه چیقان بوداغلردن ایکی مبرو مکعبنده طاشلر فیلامش ، اورادن یوله دوشمش ، یوله ۳۰،۵ لک مرمینک تخریباتی قدر بر بوشلق آچمش ، دیگر طاشلر دره ایچنه دوشمشدر .

ارضروم شهری ایچنده وسلچوق آبداتندن چفته مناره لردن برینک شرفه سندن یوقاری قسمی خراب اولمشدر . ایسه بناسنک برقاچ دیواری چاتلامش . شهر ایچنده خصوصی بنالرده ده اوفاق تفک چاتلاقلقلر واردر .

قصبه سیله کوپرو کوی ، امره قوم ، مندوان ، مشکی ، ضناصر ، خراسان کی غایت جسم ، منتظم کویلردن ماعدا آلتشی متجاوز کوی موجودکن حرب عمومی مصائبنه اک زیاده بو اووا معروض قالدیفندن .
۹. ی اسلام کویلی تشکیل ایدن معموره لر بریغین حالنه دوشمش اها لیسنگ قسم اعظمی چولوق چوجوق ارمنی کوکلی قطعه لری طرفندن قلیچدن کچیرلشدر . پاسینلرک هواسی صا غلام ایسه ده قیسی شدیددر . اوواده سکوددن باشقه آغاچده یوقدر .

یراوینامه سنک سبیلری میاننده تحت الزمین جسم طبقات چو کونتیلریله تکتونیک یا خود [Diasr Porhisme] حال سکونده بولنان یانار داغلرک فوران واندفاعنه اشارت متقدمه اولان رجفه دن بری مفروض سبب اولسه بیله دیکری بیکلرجه دفعه مشاهده ایدلمش بر وقعه در . شو حالده زلزلات ارضیه ایله یانار داغلرک صیقی بر مناسبتی اولدینی ظاهر در . مملکت مزده فعالیت حالده یانار داغلر یوقدر . بونکله برابر مقدا بر چوق بر کانلر محیطلرینه قیزغین آتش سیاله لری صاحبده ایدیلر . بناء علیه مملکت مزده خصوصیه نواحی بر کانیه ده کی حرکات ارضیه بی هر حالده بر آلتنده کی ماغما طبقه سنک آز چوق تغیرینه عطف اتمه من معقول اولور .

آنادولوده کی زلزلات ارضیه - مع الاسف تورک لردن باشقه - بر چوق علم الارض عالم لری طرفندن تدقیق ایدلمشدر . تورکجه ده اوافق بر اثر ، بر مقاله اولدینی حالده اوروپا لسانلرنده یازلمش بر چوق اثر لر وارد در . خصوصیه فرانسه انجمن دانشی طرفندن مظاهر مکافات اولان مشهور برکایت متخصصلرندن متوفا دومونته سوسک حرکات ارضیه جوغرافیایی اثرینک آنادولویه عائد بر فصلنده بو حادثات علم نقطه نظرندن لایقینه تدقیق وتصنیف ایدلمشدر . بز بوراده شم دیلک یورد مزده کی مشهور برکان باجالریله بولون دقلری یرلری قصه جه اشارت اتمکله اکتفا ایده جکنر .

وطنمزی تشکیل ایدن آنادولو یاریم آداسی ؛ اوچونجی ژدا اولوژی زماننده - نسبة اک یکی بر زمانده - کره مرکز تاریخ حیاتی تشکیل ایدن شدید بحران و اختلال لردن سوکره یوزینه بو کونکی شکنی ویرن التوات آره سنده وجوده کان و آلپ لردن همالایه قدر امتداد ایدن کنج داغلر زنجیریندن بر خلقه اولان دنیا رید - طورید منظومه سنک جانبدار ایکی قولنک تصدیقیله یاریم آدانک نره سنی تشکیل ایدن آرکانه ن صخور وسطی ۸۰۰-۱۰۰۰ متره ارتفاعنده یوکسله رک صولردن قورتولمش بر یایلیه انقلاب اتمشدر :

اورته یایلا

بو یایلا ؛ شرقده ژدا اولوژی بنیه سی دها باشقه دیکر یوکسلک بر یایلیه (وسطی

ارتفاع ۱۵۰۰-۲۰۰۰ متره) فاصله سز بیتشیکدر: یوکسک یا یلاویا اوست یا یلا دیه بیله جکمز
 ارضروم یا یلاسی .
 کوچوک آسیانک بویایلاری انهداملره کس-یلمشدر . التوالر شمال و جنوبده غایت
 ظاهر اولدیغی حالده اندفاعی ارتفاعلر شرقده و غربده قاریشوق کتلر تشکیل ایدر .
 بونک ایچوندرکه آنادولونک اکیزیده برکائیت ارضیه به معروض اولان ساحه لری ده بورالری دره
 عمومیت اعتباریه آنادولونک یکی تشکل ، مفرط ارتفاع ، انهداملرینی خلاصه غیرطبیعی
 وضعیتنی نظر دقته آلان مشهور فرانسر ارضیونندن متوفادولاپاران
 یاریم آدامزک هنوز مستقر برحال اکتساب ایتدیکنی قید ایدیور .
 شو حالده مملکت مزده کربک طبقه لری قائمه ، چوکمه سی نتیجه سی تکتونیک ، کربک
 برکائی حادثاتدن متولد وقایع و حرکات ارضیه هر آن انتظار ایتمه من لازم کلیور .
 یاریم آدامزک بلکه ده انسانک شاهد اولسی ماحوظ بولنان دردنجی زمانده وقوعه
 کان و نثره شید قطعه سنک (آدالرد کزی) انهدام وانحطاطیه نتیجه له نن آدالرد کزینه مجاور
 اولان غربی آنادولوساحلاری - خصوصیه ازمیر ولایتی - برچوق برکائی حائاتک صحنه سی
 اولمشدر . بوساحلک شریزنده صیجاق صومبعلری فیشقیرمی سطح ارضک ماغما طبقه سیله
 پک اوزاق اولدیغنی کویسترر .
 بوحوالییه اساساً یونانیلر نواحی محترقه [قانا قومهن] اسمنی ویرمشلردی .
 صوک دفعه ازمیر - ساقز منطقه سنده وقوعه کان شدید حرکت ارضلر بو مملکت
 طوپراقلرینک نه قدر آرتاب اولدیغنی آکلایر .
 آنادولونک اورته سنده ده پک مشهور بربرکان وارددر: أرجیاش (أرجیش) داغی ۲۹۶۲ م.
 بو کون سونمش مکمل بریانار داغ نمودجی اولان أرجیاش پک یاقین زمانلره قدر حال
 فورانده اولدیغنی بوحوالییه قوریلان حکومتلرک مضروب سکه لرنده فتحه سندن آتش
 چیقان بر رسمک منقوش اولمه سیله ثابتدر . ستر ابون کیجه لری داغک تپه سندن آتش
 چیقدیغنی ذکر ایتمکده در . بو کونکی اوصولو کورینان أرجیاش سلخوقیلر زماننده اندفاع
 درجه سنده برصدمه ایله قیصرینک یرنده قساره شهری ایله جوارلی کاملاً خراب اولمش
 و بوخرابه نک شمالنده سلخوقیلر قیصری شهرینی بنا ایتمشلردر . صوک دفعه (۱۸ تموز ۱۲۵۱)
 صباحه قارشلی باشلایان شدید بر حرکت ارض ایله شهرک برچوق بنالری ییقلدیغنی کبی جواد
 کویلر کاملاً خراب اولمش و تقریباً ۶-۷ یوز کیشی انقاض آلتنده قاهره قازیلمشدر .

بوندن سوکره کاملاً صحور برکائیتدن مرکب اولان قونیهده قرهجه داغ کلیر . اشبو داغ اوزرنده (۶۰ ک.م طول) مکه ، دوسول ، ایشیقار تپه لری بر قرانه درر . دوسول تپه سندن مرکبات کبریتیه چیقار .

یوکسک اوست یایلایه کانیجه : بورالرده پک کنیش ساحه لر اشغال ایدن لاو اورتولری بونلردن اوزاق اولمایان مخروطی شکل باجالر ، اراضینک آلت واوست اولان منظره سی وقتیه بورالرینک نه مددهش فعالیت برکائیه نک مرکزی اولدیغنی کوسترر . فی الحقیقه یوکسک یایلا عقده سنده ارتفاع نسبیسی اعتباریه دنیانک اک یوکسک برداغی اولان آرات بر وولقاندن باشقه برشی دکادر . [۱] کذک وان کولنک شماله دوشرو تاندوره ک (تورکجه اصلی تاندر) آلا کوز ، سبحان ، غربنده نمرود داغ لری ده برر برکائدر .

وان ویتایس ولایتی روسیه حکومتی حسابنه کزن بر ارکان حرب میرلواسی تاندوره ک داغی ولولری شویله آکلاتیور :

« تاندورک داغی شمال جهه سی جنوبه نسبةً دها زیاده تومسکلیدر . لاولرک مجرالری بوجهته قارا کنه ، بطوتاغه قدر امتداد ایدر . لاولرک اک بویوک مجرالری جنوب مائله سی کاملاً احاطه ایشدر . بو مجرالر حوری تپه سندن باشلایه رقی قرق ورستک (

) بر سطح احاطه ایدرلر . بو منطقه ده کرک یایا ، کرک آتلیلرک حرکتی پک محدود استقامت لده ممکندر ؛ بو استقامت لری ایران کوزد لری پک آبی بیلیرلر . « سبحان داغی حقنده ده شویله دیور :

« سبحان طاغی وان کولنک شمال ساحلنده اک کوزه چاربان یوکسک تپه در . بو طاغ پک اوزاق مسافه دن کورولدیکندن بو حوالینک اشارت قله سی تعبیر اولنور . تپه ۱۳۷۰۰ قدم ارتفاعنده در .

بونک تپه سنه چیقاق کوچ دکادر . ذروه یه قدر حیوانله چیقیه بیلور . عودت ایچون ایکی ساعت کافیدر . [۲] سبحان طاغی تپه سندن کوردیکی منظره بی ده شویله آکلاتیور :

« صوک بهارک ایلول وتشرین اول ایلرنده بوراده اکثریا براق هوالر دوام اتمکله بویله بر کونده بوتپه دن غایت واسع ، زنکین بر منظره سیر ایدیور .

[۱] آرات و ارجیاش یانار طاغ لرینک اهمیت لرینه بناءً بونلری ده مفصل آریجه بر مقاله ده

عرض ایده جکنر .

[۲] روس جنرالی ایلول ۱۸۹۸ آلمان پروفسور لردن بهلق ایله برابر بوداغه درت ساعتده

چیقیه بیلمشدر .

جوارده رؤیته حائل اوله جق هیچ بر عارضه بولندیغندن، دوت جهتی ، غایت کسیک دیک بولندیغندن تماشا کر ایچون افق صریئیک وسعی شایان حیرت درجه در : بر جهتدن جسم وان کولی ، دیکر جهتدن هان کول تسویه سنده ملاز کرد اووایی دها صو کره ۱۲۰-۱۵۰ کیلومتره قطرنده بردا اثره محیطنی سلسله جبال چویرمشدر . بو تپه دن راصد عموم وان ، بتلیس ولایتلری منطقه سنی کورور . سبحان طاغنیق قارلی پوشیده سی آنجق حزیرانده قالمار . بو تپه نیک قاعده سی ۴۰ ورست قطرنده تپه سی جزئی کسیک منتظم بر مخروط شکننده در . قراتهر بر ورست قدردر . یانار داغنیق اک یوکسک نقطه سی وان کولندن ۴۰ ورست مسافه ده در . لاو مجرالری شمالده ملاز کرد اوواسنه قدر ممتد دکادر . آنجق یارامش - سوان دولی کویلری حدالرینه قدر امتداد ایدر . غربده اوران غازی کوینه قدر کلور . جنوبنده نورشنجق ، سبحان ، حوزیر ، پیشناقوم کویلرینه قدر آقمشدر . شرقده صاری صو کچدینه قدر کلور . هر یرده لاو مجرالری قولای کچیله مزسه ده سبحان داغندن نسبة قولای کچیلور . [۲]

بوجوارده نمرود داغنیق ده اسکی بر برکاندر .

آراراتنک غربنده ارتفاعی نسبة آز برکانی مخروطلری حاوی برسلسله تمادی و صارپ دیواریله آچمازین حوضه سنک صحرالرینی تحدید ایدر . باشلیجه تپه لری : چنککل ، پرلی داغدر ، (۳۰۰۰ م) .

ارضروم یا یلاسینک شمالنده جنوبنده اولدینی کی (پالان دوکن ۲،۱۴۰ م) چوق یوکسک بر کتله وارددر : کاوور داغنیق . بو برکانی سلسله ، صولرک هر طرفه انشعاعنه مرکز اولق حسیلله بییک کول داغلی ایله مقایسه اولونه بیله جک بر عقده نقطه سی اولدیغندن چوق اهمیتلی در : قارا دکزه اینن طور طوم صوی کاوور داغنیق شمال سطح مائلندن کایر بالاخره بر چوق چایلر آلاق بو یور .

طور طوم چاینک کذرکاهنده تشکیل ایتدیگی شلاله (بر عتیقک اک شایان نظر) بدیعه لرندن بری در . بعضاً اوچوز متره یوکسکله کننده لاو دیوارلری آرد سنده درین دربندلرده وادیلر وجوده کتیرر .

کاوور طاغنیق جنوب شرقیسنده ایسه آراس ، قورا ایله جزرد کزی مائه سنه عاند سیلار

[۲] وان ، بتلیس ولایتلری عسکری استاتستیق : مترجمی محمد صادق ، ص ۲ ، ۹ ، ۱۴

آقار . خلاصه ؛ بصره کورفزینه دوکیان فراتک آنا قاینای ؛ جنوبده قونتر فورلرندن طوملی (دوملی) بلاغ (۲۵۷۰ م) اوزرنددر . بوحوالینک بوتون منبعلی کلی طاعلرک خزینه لرندن حصوله کلدیکی حالده بونک بوکاری پوفیر، تراختیدن طوغاز، صوی طو کدیره جق درجه ده صوووقدر . (۳،۳) .

خلاصه ارضروم اوواسنک اطرافنی چوبرهن طاعلرک اکثریسی منشأ اعتباریه ناری دره ذروهلر اوزرنده منتظم بر حالده معدن کوپوکلرندن جروف تشکل ایتمش مخروطلر کورولور . فقط لاو آقتیسی نادردر . بوجهته آارات، تاندورک، سبیخان، حتی آلا کوز طاعلرینه بکنزه منزلر . آلا کوزک لاو جریانی محیطاً ۱۵۰ کیلومترده دن فضله در . بوبرکانلرک اک یوکسکی، اک شایان دقق ارضرومک شمال غریبسنده کاوور داغی سلسله سندن یوکسه ان زهجیق طاعلدر (۳۱۸۴ م) . وهزوو وولغانی تخطر ایتدیرن غایت کوزل بر شکل مخروطی بی حائردر . بو طاعلک استناد ایتدیکی زمین (ارضروم یا ییلاسی) ایسه ۱۱۰۰ متره در .

زهجیق طاعنی تماماً متحرک کولاردن مرکب اولسندن ناشی چیقه سی چوق زحمتلیدر . باجاسنک اورته سنده وهزوو کندن دها چوق بویوک جروف معدنیه دن متشکل مخروطی کورولور .

زهجیق داغی مجاورته لرک نبانانک انتاشنی کچیکدیردن، اونلر ایراث خسارایدن شمال روزکارلرندن خارجی جدارلرله مرکزی مخروط آردسنده کی خلاقه کوچوک وادی یه سپر تشکیل ایتدیکندن حوالینک رنکجه اک پارلافی، نوعجه اک زینکین چیچکلری بوراده کورولور . کورولیورکه ارضروم (۲۰۶۵ م) وجوارینک اراضیسی برکانی در وشهرک تاریخنده بر خلی حرکات ارضیه مده شه یرطوتار . اک مشهور ناحیه سی (ارضروم ۲۴ ساعت مسافه ده) ایلیجه قصبه سی معدن صولرینی حاویدر .

استانبول - منزوی ۲۳-۲۴ ایلول ۱۹۲۴ م . شرف

